

Lokaal gezinsbeleid - Huizen van het Kind

KOMPAS 2026

Inhoud

- Kernverbindingen onderzoek VVSG & Odisee
- Aanbevelingen
- De rol van Wiegwijs
- Vragen?

Kernbevindingen

Het onderzoek...

- 97 lokale besturen bevroegd (35% respons)
- Representatief voor Vlaanderen (alle provincies + verschillende gemeentegroottes)
- 125 respondenten uit diverse functies
- Duidelijke trends en sterke aanbevelingen

Onderzoeksvragen van het onderzoek 'Lokaal geïntegreerd gezinsbeleid'

1. Wat zijn de visies van lokale besturen op lokaal gezinsbeleid?
2. Hoe geven lokale besturen vorm aan deze visies in het lokaal gezinsbeleid?
3. Hoe krijgt een geïntegreerd gezinsbeleid vorm op lokaal niveau?
4. Welke sterktes en knelpunten ervaren lokale besturen bij het voeren van een lokaal gezinsbeleid?
5. Hoe willen lokale besturen graag ondersteund worden in het omgaan met knelpunten en uitdagingen?
6. (Tweede perspectief) Welke noden ervaren kinderen, jongeren en gezinnen, en welke ondersteuning verwachten zij van het lokaal bestuur?
7. Welke kenmerken bepalen goede en werkzame ondersteuning, en wat betekent dit voor het lokaal gezinsbeleid?

Het onderzoek wil dus in kaart brengen hoe lokale besturen gezinsbeleid invullen, wat goed werkt, waar het schuurt, en welke ondersteuning besturen nodig hebben om een sterker, geïntegreerd en toegankelijk gezinsbeleid te realiseren.

Versnippering van beleidsdomeinen en acties

Het lokaal gezinsbeleid is structureel **versnipperd**: domeinen zoals welzijn, kinderopvang, onderwijs, vrije tijd en armoedebestrijding worden vaak door verschillende schepenen of diensten aangestuurd, waardoor strategische samenhang ontbreekt en interne efficiëntie afneemt.

Hoe zie je dit in de praktijk?

- Voor gezinnen leidt dit tot verwarring en herhaling: doorverwijzing loopt niet altijd vlot en diensten stemmen onvoldoende af, waardoor mensen hun verhaal meermaals moeten doen en moeilijk hun weg vinden in het ondersteuningslandschap.
- De versnippering blijkt ook uit vele overlegstructuren (lokaal overleg kinderopvang, stuurgroepen Huis van het Kind, BOA-netwerken, onderwijsplatformen, welzijnsoverleggen) met overlappende agenda's en tijdsdruk, waardoor beleidlijnen naast elkaar blijven bestaan.

Tekort aan middelen, personeel en stabiliteit

Onderbezetting en rolvermenging

Veel diensten draaien op minimale bezetting; éénmansdiensten beheren meerdere complexe dossiers. Coördinatoren combineren armoedebestrijding, BOA, opvoedingsondersteuning en projectopvolging, wat leidt tot hoge werkdruk en brandjes blussen.

Projectfinanciering en onzekerheid

Waardevolle projectsubsidies stoppen na één à twee jaar. Preventieve gezinsondersteuning of kinderarmoedeprojecten vallen weg, expertise gaat verloren en gezinnen ervaren opnieuw drempels.

Personeelstekorten

Vacatures voor kinderbegeleiders, maatschappelijk werkers en gezinsondersteuners blijven openstaan. De uitvoering leunt op enkele gepassioneerde medewerkers en blijft daardoor kwetsbaar.

Kernobservatie en gesprekspunt

De vraag naar ondersteuning stijgt terwijl de draagkracht daalt. Hoe waarborgen lokale besturen en partners zoals Wiegwijs continuïteit en kwaliteit ondanks deze beperkingen?

Wat gezinnen echt nodig hebben

nabijheid, eenvoud en toegankelijkheid

Laagdrempelig en nabij

Gezinnen willen een warm, eenvoudig en overzichtelijk aanbod dat letterlijk dicht bij hen staat: inloopmomenten, brugfiguren, outreachend werk en samenwerking met scholen of consultatiebureaus.

Eén vertrouwd aanspreekpunt

Ouders verkiezen één plek voor uiteenlopende vragen: opvoeding, onderwijs, financiën, mentaal welzijn en kinderopvang.

Drempels wegnemen

Taalbarrières, schaamte, complexe procedures, beperkte openingstijden en onduidelijkheid over rechten houden vooral kwetsbare gezinnen weg.

Helder en persoonlijk communiceren

Begrijpelijke taal en toegankelijke kanalen maken het verschil; waar mogelijk persoonlijk contact.

Betaalbaarheid en rechten

Sociale tarieven, automatische rechtentoekenning en hulp bij administratie versterken gezinnen merkbaar.

Aanbevelingen

Werk aan een gedeelde visie op gezinsbeleid

Waarom een gedeelde visie?

Veel gemeenten hebben acties en losse plannen, maar missen een samenhangend kader. Een gedragen visie geeft richting aan keuzes, investeringen en prioriteiten en doorbreekt versnippering door verantwoordelijkheden helder te maken.

Wat omvat de visie?

Universele ondersteuning voor alle gezinnen én extra aandacht voor gezinnen in kwetsbare situaties. Ze verbindt onderwijs, welzijn, kinderopvang, mobiliteit en vrije tijd zodat gezinnen een coherent aanbod ervaren.

Participatie en rol van Wiegwijs

Betrek diensten, mandatarissen, professionals en gezinnen voor draagvlak en realisme. Wiegwijs kan mee visieontwikkeling faciliteren door expertise te delen, signalen te bundelen en het proces te begeleiden.

Reflectie, implementatie en vervolgstappen

Sta stil bij waar het lokaal bestuur vandaag staat en bepaal concrete stappen richting een geïntegreerd gezinsbeleid dat doelgericht en consistent wordt uitgevoerd.

Versterk samenwerking en integratie tussen diensten

Waarom integreren?

Fragmentatie leidt tot overlap, dubbele vergaderingen en kwetsbaarheid. Horizontale structuren en gedeelde doelen verhogen efficiëntie en ondersteuning.

Praktische hefboomen

Gedeelde casusbesprekingen. Lokaal aanspreekpunt en gezinsreflex in elk domein.

Centrale infrastructuur zoals een Huis van het Kind

Rol van Wiegwijs

Brugorganisatie die diensten binnen een lokaal bestuur begeleidt, signalen doorgeeft, samenwerkingen ondersteunt en drempels verlaagt. Als coördinator maken we het netwerk verkrachtiger

Maak ondersteuning toegankelijk, nabij en duurzaam

Toegankelijk en nabij

Zichtbare, eenvoudige en betaalbare diensten dicht bij gezinnen vergroten bereik en vertrouwen

Drempels

Wachttijden, complexe procedures of inschrijfmethodes, versnipperde info en beperkte openingsuren raken kwetsbare gezinnen

Concrete acties

Organiseer inloopmomenten, werk outreachend, maak bruggen.

- Inloopmomenten Huis van het Kind adhv noden
- Onthaal in sociale kruidenier
- CB-werkingen
- ...

Belangrijk: noden in kaart brengen

Rol van Wiegwijs

Hoe Wiegwijs lokale besturen kan versterken?

Wiegwijs kan een veelzijdige rol opnemen binnen het lokaal gezinsbeleid door zowel gezinnen als lokale besturen te ondersteunen en ontzorgen.

- **Signaalgever:** dagelijkse contacten met gezinnen leveren directe inzichten op over wat werkt en waar drempels ontstaan, gebundeld en gericht teruggekoppeld naar beleidsmakers.
- **Visieontwikkeling:** meedenken over strategische doelen, beleidslijnen en prioriteiten.
- Operationele samenwerking: gezinsloketten, doorverwijzing, gezamenlijke acties en gefaciliteerd overleg tussen diensten.
- **Outreaching werken + aanbod naar gezinnen:** kwetsbare gezinnen bereiken, ontmoetingsmomenten, onthaal, vertrouwen opbouwen, maatwerk bieden en de weg wijzen in het aanbod.
- **Opleidingen & vormingen:** thema's zoals opvoeding, armoede, toegankelijkheid, diversiteit en gezinscommunicatie.

Wiegwijs vormt geen parallel circuit, maar een strategische bondgenoot die lokaal beleid versterkt en verdiept.

Vragen?

Mail naar
relatiebeheer@wiegwijs.be

Welke aspecten van het gezinsbeleid willen jullie de komende jaren versterken?
Waar ligt vandaag de politieke aandacht en waarom?

Waar botst het beleid vandaag het meest: middelen, personeel, visie, samenwerking, bereik of infrastructuur?
Waar is ondersteuning het hardst nodig?

Wat kan Wiegwijs concreet bijdragen om ambities haalbaar te maken?
Welke vormen van cocreatie of partnerschap zien jullie voor de volgende stappen?